

Οι μετακινήσεις των Βλάχων των χειμώνα μέσα από μαρτυρίες (Σοφία Μπούμπα, Εκπαιδευτικός-Λαογράφος)

/ [Πεμπτουσία](#)

Μέχρι που ήρθαν τα φορτηγά και χρησιμοποιούνταν για το φόρτωμα και τη μεταφορά των κτηνοτρόφων και του κοπαδιού τους οι γυναίκες και τα μεγαλύτερης ηλικίας παιδιά τους πήγαιναν στον Προφήτη Ηλία κι ακολουθούσαν το κοπάδι μέχρι την Κατάρα, όπου αποχωρίζονταν, για να ξεπροβοδίσουν και να αποχαιρετήσουν τους δικούς τους ανθρώπους που έφευγαν για τα χειμαδιά ευχόμενοι/ες «ουάρα μπούνα» δηλαδή «ώρα καλή» και «καλό χειμώνα», «καλή αντάμωση», χωρίς πολλούς συναισθηματισμούς, φιλιά και αγκαλιές. «Μετρημένα πράγματα».

«Φεύγανε, μέχρι εδώ στην Κατάρρα πηγαίναμε και τους στέλναμε «ώρα καλή». Εδώ απέναντι, πέρα από τον προφήτη Ηλία. Εκεί πέρα που αρχινάει από πίσω ο δρόμος και δεν φαίνεται, μέχρι εκεί που φαίνεται ο δρόμος, το δημόσιο. Φεύγανε. Έπαιρναν κατηφόρα και πηγαίναμε κι εμείς και τους στέλναμε «ώρα καλή» και γυρνούσαμε κλαίγοντας, γιατί φεύγαμε, αυτοί προς τα εκεί κι εμείς προς τα ' δω» (Σ.Ζ, ΣΥΝ.3, ΑΠ.75)

«Ούτε φιλιά, ούτε τίποτα. Απ' το χέρι και «Άντε, ώρα καλή. Καλό χειμώνα. Ιάρνυ buyu», που το λέγαμε βλάχικα, «Ουάρα buyu, ιάρνυ buyu». Τίποτ' άλλο.» (Χ.Τ, ΣΥΝ.6, ΑΠ.76)

«Ο πατέρας μας δεν μας φιλούσε ποτέ στο μάγουλο. Πάντοτε μας φιλούσε στο μέτωπο. Πάντοτε.» (Ε.Μ, ΣΥΝ.1+2, ΑΠ.77)

«Αναχωρούσαμε άλλος για... κοίταξε, ξεκινούσαν από 26 Οκτωμβρίου, 26 άντε 28 μέχρι 5 Νοεμβρίου ήταν η αναχώρηση. Δηλαδή ήταν ο πάνω τσομπάνος στα πρόβατα, μετά ο άλλος ήταν εδώ ή 2-3 που θα 'ταν εδώ κι έπαιρναν μετά η μάνα, το παιδί κι έστελναν σαν να τον αποχαιρετίσουν. Να στείλουν τα πρόβατα να ξεχειμωνιάσουν, για το «Ωρα καλή». Και βγαίνουν και οι γυναίκες, οι μανάδες, αν είχαν παιδιά τα παιδιά και μας στέλναν ώρα καλή για τον χειμώνα ... μέχρι... δηλαδή φεύγανε από 'δω κανά 2-3 ώρες δρόμο. Και μετά εμείς με τα πρόβατα φεύγαμε για τα χειμαδιά, για όπου θα ξενυχτούσαμε και το επιτελείο οι γυναίκες εδώ θα γυρνούσαν στο σπίτι. Αυτό γινότανε.» (Α.Τ, ΣΥΝ.5, ΑΠ.78)

Οι στιγμές αυτές ήταν συναισθηματικά φορτισμένες, και για εκείνους/ες που έφευγαν, αλλά και για εκείνους/ες που έμεναν πίσω, «Όταν φεύγαμε... πικραμένοι και οι μεν και οι δε.» (Α.Τ, ΣΥΝ.5, ΑΠ.79), γιατί ο χωρισμός αυτός κρατούσε τουλάχιστον έξι μήνες. «Όταν έφευγα μερικές φορές το φθινόπωρο δεν μου άρεγε. Το φθινόπωρο δεν μου άρεγε. Το φθινόπωρο δεν μου άρεγε να φύγω απ' το σπίτι.» (Β.Γ, ΣΥΝ. 18, ΑΠ.80). Χωρίζονταν τ' αντρόγυνα, οι γονείς από τα παιδιά, η πυρηνική οικογένεια από το υπόλοιπο σόι κι από τους φίλους (για τις περιπτώσεις όπου πήγαινε όλη η οικογένεια να ξεχειμωνιάσει).

«Εγώ θυμάμαι μια φορά που κάναμε την λειτουργία, κοινώνησε ο αυτός, και θυμάμαι πόσο ζόρι ένιωθε η Μούμου, η θεία Σταυρούλα που έφευγε ο Μήτρης. 13 χρονών τώρα να περπατήσει με το δρόμο, να πάει στο Παπαδοπούλι. Του δίνουν τότε καραμέλες, κουλουράκια έτσι, για να τον παρηγορήσουν. Και της ερχόταν ζόρι της Μούμω, 13 χρονών, αλλά έπρεπε να πάει. [73]» (Ε.Μ, ΣΥΝ.1+2, ΑΠ.81)

«Το συναίσθημα ήταν πολλή στεναχώρια, η χαρά λιγότερη όταν ανταμώνουμε, γιατί φεύγαμε για έξι μήνες να μην ιδείς την οικογένεια, να μην ιδείς τα παιδιά, να μην ξέρεις τι γίνεται.» (Γ.Μ, ΣΥΝ.3, ΑΠ.82)

«Κι εγώ θυμάμαι, ειδικά την πρώτη χρονιά που έφυγα, πιάνει μια βροχή, μια κακοκαιρία και έκλαιγε η μάνα μου.» (Χ.Δ, ΣΥΝ.13, ΑΠ.83)

Όσο δύσκολες και στενάχωρες ήταν οι στιγμές του αποχωρισμού, άλλο τόσο συνηθισμένες ήταν και αποδεκτές (αναγκαίο κακό) από τον ποιμενικό κόσμο, γιατί ούτως ή άλλως δεν μπορούσαν να κάνουν κι αλλιώς. Δεν υπήρχε άλλη επιλογή. Τα παιδιά βέβαια αντιλαμβάνονταν διαφορετικά την κατάσταση. «Εντάξει, ήταν λίγο συγκινητική ... εντάξει δεν καταλαβαίναμε κι εμείς και τίποτα. Τους χαιρετούσαμε και φεύγαμε. Και ξέραμε κι εμείς ότι θα πηγαίναμε τα Χριστούγεννα.» (Ε.Μ, ΣΥΝ.1+2, ΑΠ.84).

(Η στιγμή του αποχωρισμού) «Ε, ήταν λίγο βαριά, στεναχωριόσουν λίγο και συνηθισμένη ήτανε ... Ε, αφού ξέραμε, γιατί έρχεται ο χειμώνας, έρχεται ο Οκτώμβριος, ο Άγιο-Δημήτρης «είμαστε για φευγάλα» λέγαμε.» (Α.Τ, ΣΥΝ.5, ΑΠ.85)

«Ήταν συνήθεια σε όλο.(...) Δεν μπορούσε να κακοφανεί κανέναν...» (Γ.Π, ΣΥΝ.6, ΑΠ.86)

«Ήταν σε όλον τον κόσμο και δεν δώσαμε σημασία... (...) Δεν μπορούσαμε να πούμε τίποτα.» (Χ.Τ, ΣΥΝ.6, ΑΠ.87)

«Όταν φεύγαμε, ε ... φεύγαμε καλά, ε... θέλαμε για να φύγουμε να γιατί επειδή μας κυνηγούσε η δουλειά, πλησίαζε ο καιρός, να γεννήσουν τα πρόβατα, μην μας πάρει το χιόνι στον δρόμο... Θέλαμε να φύγουμε. (...) Αλλά... χωρισμός απ' τις οικογένειες» (Χ.Δ, ΣΥΝ.13, ΑΠ.88)

«Είχαμε συνηθίσει σε τέτοια ζωή.» (Μ.Δ, ΣΥΝ.13, ΑΠ.89)

Η Α.Τ (ΣΥΝ.26) φαίνεται να αποτελεί εξαίρεση. Εκείνη θυμόταν τον αποχωρισμό που έζησε στα παιδικά της χρόνια ως πολύ θλιβερή εμπειρία. Αυτή την εμπειρία αρνήθηκε να μοιραστεί μαζί μου όσον αφορά το κομμάτι των συναισθημάτων και της επικοινωνίας των ανθρώπων πριν τον αποχωρισμό όσο κι αν προσπάθησα να «εκμαιεύσω» πληροφορίες για το θέμα αυτό. Αρκέστηκε στη «λαογραφική» περιγραφή του αποχωρισμού, του αποχωρισμού με τα έθιμα που το συνόδευαν.

«Ας το δεν θέλεις να τα ξέρεις. Έτσι λίγο κατάθλιψη μεγάλη, πίκρα. (...) Δεν θέλω, δεν θέλω. Θα με στεναχωρέσει πολύ. Δεν θέλω. Δεν μ... κάπως δεν θυμάμαι καλά. Δεν μου άρεγε αυτό το πράγμα. Μια βαριά έτσι... (...) Όλοι μαζί φεύγανε. Άσε άσε. Το βράδυ φεύγανε τα πρόβατα, φορτώνουμε τα πράγματα απ' το σπίτι στα άλογα. Το βράδυ είχαμε τα άλογα κάτω στην αυλή. Μετά θυμάμαι το πρωί όταν έφευγε η γιαγιά μου έπαιρνε μια κανάτα με κρασί και στην ουρά του κάθε αλόγου έριχνε λίγο κρασί για να είναι δυνατά. Πω τι θυμάμαι; Εκεί να χαιρετιούνται... Πω πω πω. Μ' ανατριχιάζει. Δεν θέλω να το σκέφτομαι αυτό. Τι μου θύμησες τώρα, αυτό με το κρασί. Καθότανε στην άκρη του δρόμου και σ' όλα τα άλογα τους έριχνε από λίγο κρασί. (...) Δεν θέλω (να μιλήσω γι' αυτό). Θα με στεναχωρέσει πολύ.» (Α.Τ, ΣΥΝ.26, ΑΠ.90)

[Διαβάστε ολόκληρη τη μελέτη εδώ](#)

Παραπομπές:

73. Είπαν κάποιοι/ες πληροφορητές/τριες ότι μετά από δυο συνεχόμενες χρονιές που πήγε ο Μήτρης, το παιδί της Μούμωσ, στα χειμαδιά η μητέρα του κίνησε γη και ουρανό για να τον φέρει πιο κοντά —ενδεχομένως λόγω του νεαρού της ηλικίας του— και τα κατάφερε. Τον πήραν ύστερα στο τυροκομείο. Αναφέρω την πληροφορία αυτή για να επισημάνω το δέσιμο, τον πόνο και το πείσμα της μάνας αυτής.